

Slovak international scientific journal

№80, 2024

Slovak international scientific journal

The journal has a certificate of registration at the International Centre in Paris – ISSN 5782-5319.

The frequency of publication – 12 times per year.

Reception of articles in the journal – on the daily basis.

The output of journal is monthly scheduled.

Languages: all articles are published in the language of writing by the author.

The format of the journal is A4, coated paper, matte laminated cover.

Articles published in the journal have the status of international publication.

The Editorial Board of the journal:

Editor in chief – Boleslav Motko (Bratislava) Slovakia

The secretary of the journal – Milica Kovacova (Bratislava) Slovakia

- Lucia Janicka – (Bratislava) Slovakia
- Stanislav Čerňák – (Bratislava) Slovakia
- Miroslav Výtisk – (Nitra) Slovakia
- Dušan Igaz – (Nitra) Slovakia
- Terézia Mészárosová – (Banská Bystrica) Slovakia
- Peter Masaryk – (Rzeszów) Poland
- Filip Kocisov – (Wrocław) Poland
- Andrej Bujalski – (Košice) Slovakia
- Jaroslav Kovac – (Trnava) Slovakia
- Paweł Miklo – (Bratislava) Slovakia
- Jozef Molnár – (Bratislava) Slovakia
- Tomajko Milaslavski – (Nitra) Slovakia
- Natália Jurková – (Bratislava) Slovakia
- Jan Adamczyk – (Prague) Czech Republic
- Boris Belier – (Bratislava) Slovakia
- Stefan Fišan – (Bratislava) Slovakia
- Terézia Majercakova – (Wien) Austria
- Ekaterina Semko (Kyiv) Ukraine

1000 copies

Slovak international scientific journal

Partizanska, 1248/2

Bratislava, Slovakia 811 03

email: info@sis-journal.com

site: <http://sis-journal.com>

CONTENT

ASTRONOMY

Vidmachenko A.

FROZEN WATER RESERVOIRS OF MARS 4

CHEMISTRY

Klishchenko R.

INFLUENCE OF SUBMICRON CARBON OBTAINED BY
PLASMOCHEMICAL DESTRUCTION OF ORGANICS-
CONTAINING WASTEWATER ON THE PROPERTIES OF
COMPOSITE WATER-COAL FUEL 9

Tatishvili G., Chagelishvili V.,

Basiladze Ts., Shanidze G.,

Mamardashvili M., Kvirkvelia N., Tabatadze S.

PROSPECTS FOR THE USE OF OZONE IN MUSHROOM
PRODUCTION.....15

CONSTRUCTION AND ARCHITECTURE

Ignatenko O.

THE IMPROVEMENT OF THE TECHNOLOGY OF LIFTING
LARGE-SIZE ROOF USING THE METHOD OF COLUMN
GROWING 20

EARTH SCIENCES

Solodovnik A., Azen R., Leontyev P.

METEOROLOGY OF THE TROPOSPHERE AND THE
DEVELOPMENT OF SILVERY CLOUDS IN THE
NORTHERN HEMISPHERE IN THE 2019 SEASON 26

ECONOMY

Vekua D., Tsertsvadze A.

PERSPECTIVES OF RISK MINIMIZATION IN SMALL
BUSINESS OF GEORGIA 31

MATERIALS SCIENCE AND MECHANICS OF MACHINES

Harutunyan L., Alexanyan R., Sedrakyan A.

FLAT PROBLEM FOR OUTSIDE A CIRCULAR
SEGMENT 34

MEASURING SYSTEMS

Yegorova Z., Avlasenko A.

ANALYSIS OF COMPLIANCE BY FOOD ENTERPRISES
WITH REGULATIVE REQUIREMENTS FOR PACKAGED
GOODS 38

PEDAGOGY

Bondar G.

THE ROLE OF AUTHENTIC TEXTS IN THE
DEVELOPMENT OF INTERCULTURAL
COMMUNICATIVE COMPETENCE IN THE PROCESS OF
TEACHING FOREIGN LANGUAGE AT HIGHER
EDUCATION INSTITUTION 44

Amiraslanova A., Samadova S.,

Aliyeva N., Aljanova A.

DIFFICULTIES IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING TO
MEDICAL STUDENTS AND THE WAYS TO OVERCOME
THEM 47

PHILOLOGY

Tymkova V.

IMPACT OF FULL-SCALE INVASION ON UKRAINIAN
LANGUAGE AND CULTURE 49

PHILOLOGY

ВПЛИВ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ ТА КУЛЬТУРУ

Тимкова В.

*кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри
іноземної філології та перекладу,
Вінницький торговельно-економічний інститут
Державного торговельно-економічного університету,
м. Вінниця, Україна
ORCID: org/0000-0001-5170-5412*

IMPACT OF FULL-SCALE INVASION ON UKRAINIAN LANGUAGE AND CULTURE

Тимкова В.

*Candidate of Philology, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Foreign
Philology and Translation, Vinnitsa Institute of Trade and Economics
of the State University of Trade and Economics,
Vinnitsa, Ukraine
ORCID: org/0000-0001-5170-5412*

Анотація

У студії проаналізовано зміни мовної поведінки українців і творчої інтелігенції під час повномасштабної російсько-української війни. Розглянуто соціально-психологічні причини переходу або непереходу молодих людей з російської мови на українську. Результати дослідження свідчать, що українці почали відмовлятися від усього, що пов'язано з росією, зокрема й мови через чітке сприйняття російської мови як мови ворога. Мовна ситуація в Україні всі роки незалежності була досить складним як лінгвістичним, так і політичним питанням. Після початку повномасштабного вторгнення ще більшого загострення та емоційного компонента набув розподіл українців за домінують мовою. До фокусу уваги українських науковців громадяни України з першою російською мовою потрапляють нечасто, у більшості лінгвістичних праць колеги лише констатують факт, що більше людей почали вважати українську своєю рідною мовою. Між спостереженнями того, яка мова є рідною, а яку носії використовують у повсякденному житті, або офіційних сферах, дещо відрізняється і на це варто звернути увагу. Зазначено, що у кризових ситуаціях, одним з проявів яких є війна, посилюється роль мови як чинника національної консолідації, мірила розмежування на «свій-чужий». Саме інтегративно-означувальна функція української мови вийшла на передній план у 2022 р. Зауважено, що українське суспільство на тлі російської агресії починає більше розуміти значення захисту державної мови як чинника безпеки держави. Водночас російська мова, залишаючись для певної частини українців засобом комунікації, фактично перестала бути для них маркером національної належності.

Abstract

The studio analyzed changes in the language behavior of Ukrainians and the creative intelligentsia during the full-scale Russian-Ukrainian war. The socio-psychological reasons for the transition or non-transition of young people from Russian to Ukrainian are considered. The results of the study show that Ukrainians began to give up everything related to Russia, including language, due to a clear perception of the Russian language as the language of the enemy. The language situation in Ukraine throughout the years of independence was a rather complex both linguistic and political issue. After the start of the full-scale invasion, the distribution of Ukrainians by dominant language took on an even greater aggravation and an emotional component. Citizens of Ukraine with Russian as their first language rarely come to the attention of Ukrainian scientists, in most linguistic works colleagues only state the fact that more people have started to consider Ukrainian as their native language. There is some difference between the observations of which language is native and which native speakers use in everyday life or official spheres and it is worth paying attention to it. It is noted that in crisis situations, one of the manifestations of which is war, the role of language as a factor of national consolidation, a measure of demarcation between "own and foreign", is strengthened. It was the integrative and meaningful function of the Ukrainian language that came to the fore in 2022. It was noted that against the background of Russian aggression, Ukrainian society begins to understand more the importance of protecting the state language as a factor of state security. At the same time, the Russian language, remaining a means of communication for a certain part of Ukrainians, actually ceased to be a marker of national belonging for them.

Ключові слова: повномасштабне вторгнення, російська агресія, українська культура, інформаційний простір, медійники.

Keywords: full-scale invasion, russian aggression, Ukrainian culture, information space, media people.

Вступ. Відомий вислів видатного філософа Сократа «Заговори, щоб я тебе побачив» навіть крізь віки не витратив свого істинного сенсу, адже, справді, як би ми не намагалися дбати про свій зовнішній вигляд, оточувати себе різними предметами, створювати для всіх ілюзію щодо свого образу та наших естетичних смаків, але мова скаже про нас усе те, як ми володіємо мовленнєвим апаратом та вміємо себе тримати перед аудиторією, набагато більше скаже про нас, скаже основне – хто ми є, якого роду-племени.

Після початку повномасштабного вторгнення ще більшого загострення та емоційного компонента набув розподіл українців за домінують мовою. До фокусу уваги українських науковців громадяни України з першою російською мовою потрапляють нечасто, у більшості лінгвістичних праць колеги лише констатують факт, що більше людей почали вважати українську своєю рідною мовою. Між спостереженнями того, яка мова є рідною, а яку носії використовують у повсякденному житті, або офіційних сферах, дещо відрізняється і на це варто звернути увагу [3].

Об'єктом дослідження є гостре мовне питання після повномасштабного вторгнення росії до України, **предмет дослідження** – особливості використання рідної мови, переосмислення свого культурного коріння та своєї національної ідентичності.

Актуальність пропонованої теми полягає в тому, що необхідно поширювати і доносити українську культуру, абсолютно повноцінну культуру, до найширших кіл народу, адже від цього залежить майбутнє нашої незалежної України. Зазначена актуальна проблематика є новою та недостатньо вивченою і тому потребує подальших фахових студій.

Метою статті є осмислення проблеми функціонування української мови та української культури в інформаційному просторі нашої держави в умовах повномасштабної російської агресії проти України.

Аналіз досліджень і публікацій. Здійснюючи аналіз останніх публікацій, у яких започатковано розв'язання вказаної проблематики, ми можемо стверджувати, що проблема функціонування української мови в умовах повномасштабної агресії росії проти України у контексті реваншистської політики кремля щодо України й українців стає важливим об'єктом наукових досліджень. Варто відзначити важливу монографію відомої мовознавиці С. Єрмоленко. «Мова і українознавчий світогляд», хоча вона була оприлюднена ще у 2007 р., але проблеми, які там висвітлювалися, актуальні і в цей час [3].

Багато уваги приділяє впровадженню української мови в соціогуманітарну сферу України Інститут української мови НАН України під керівництвом П. Гриценка. У численних працях та інтерв'ю він обстоює важливість функціонування української мови як державної. Зокрема, він зазначає: «Незважаючи на темпи і незважаючи на етапи, процес утвердження української мови, виформу-

вання україноцентризму і, зрештою, процес відновлення українського обличчя України, справжнього українського обличчя – це процес незворотній» [3].

Уповноважений із захисту державної мови Т. Кремень [6;7] досліджує проблеми переходу російськомовних громадян України на українську, лінгвоциду на тимчасово окупованих територіях України. На його думку, головним чинником збереження й розвитку мови є застосування її у щоденній комунікації [7].

В. Лизанчук вивчає проблеми розвитку, функціонування і утвердження української мови в усіх сферах України. Дослідник зазначає, що розмовляти українською – це політична безпека, адже країна-агресорка росія відкрито заявляє, що вважає своїми «соотечівниками» всіх тих, хто розмовляє російською, бо за словами путіна «росія закінчується там, де закінчується російська мова» [8].

Л. Масенко у своїх дослідженнях приділяє осмисленню проблеми двомовності в Україні. Зокрема, вона зауважує, що така ситуація зазвичай складається в колоніальній країні, як це трапилося в Україні, коли українці змушені були опанувати, крім рідної мови, російську, тому панівна мова колонізаторів поступово перейняла всі функції української, і зрештою намагалася її асимілювати повністю [10].

О. Матвійчук зазначає, що в українців змінилося ставлення до російської мови, тому що вони переживають війну, в якій на їх напала саме РФ, де люди користуються російською мовою. Тому для українців це може бути дуже чужинне в психологічному сприйнятті, та дуже принципове питання – з громадянської позиції. Дослідниця пропонує замість ненависті до російської мови плекати любов до української мови, долучаючись до переліку спеціальних ресурсів в Інтернеті, які допоможуть покращити чи полегшити процес вивчення української мови [12].

Виклад основного матеріалу. Уранці 24 лютого 2022 року всі українці прокинулися в новому світі. У світі, де було зовсім не очевидно, яке місце відтак у новому часопросторі посідатиме українська культура, якщо вона ще буде комусь потрібна. Утім, доволі швидко наша культура адаптувалася й показала свою потрібність: надихала жити, оспівувала нових героїв, а то й просто допомагала збирати гроші для тероборони. Однак у цієї адаптації була й своя прихована підводна течія, адже всі попередні корупційні схеми теж незабаром перелаштувалися під нову ситуацію, а діячі культури усвідомили, що їхня російськомовна творчість тепер уже не всіма сприймається із захватом, а часто навіть сприймається відверто вороже. Тож нові часи потребували рішучих дій: українізуйся або геть зі сцени! Пристосуйся або віддай свій золотий мікрофон!

Утім, українська культура, як і інші галузі нашого буття, попри всі нові виклики, ніяк не може позбутися ділянок з мутною водою, по якій далі курсують натхненні пірати і в якій мало не цілодобово ведеться те, що видається оборудками

різного ступеня непрозорості. Наприклад, наприкінці 2022 року Міністерство культури та інформаційної політики через ДП «Центр захисту інформаційного простору України» із 6,4 млн грн на друк книжок (16 видань переможців мистецького конкурсу «Книга для зміцнення національної єдності») третину від загальної суми (2,1 млн грн) віддало харківському видавництву «Фоліо». Випадковість? Більшість журналістів так не вважає. А нещодавно з'ясувалося, що Мінкульт затвердив видати компанії телеведучого Юрія Горбунова «Прототип Продакшн» 33 млн грн на знімання 24-серійного серіалу «СМТ Інгулець». Скандал після цього був таки. Однак це, умовно кажучи, видима частина мутної води, інше ж – це те, як деякі наші діячі культури силкуються заробити собі як не великі гроші, то бодай прийнятний статус на темах патріотизму, волонтерства й загалом українства, які стали життєво важливими під час війни. Це відчуття того, що кон'юнктура змінилася, а квоти для українськомовної продукції розширилися. Тому й виникає цілком природне прагнення робити щось, що відповідатиме сьогочасному формату, принаймні за зовнішніми ознаками відповідності, коли вже внутрішні (щира віра в те, що ти співаєш / говориш / пишеш) десь забарилися.

У когось це виходить зовсім недолуго й нещиро (як у Потапа з його піснею «Волонтер»), у когось – трохи краще (як у Сергія Бабкіна, якого все ж постійно критикують за гастролі за кордоном і дуже посередні, але актуальні пісні). Дещо легше тим, у кого в репертуарі були пісні не тільки російською, а й українською. Скажімо, Тіна Кароль ще 2021 року остаточно зрозуміла, куди вітер дме, випустивши цілий українськомовний альбом «Молода кров», що дало їй змогу вже у вересні 2022-го органічно заспівати «Вільні. Нескорені». Бо ж часто це видається ну просто неприховано по-пристосованськи від тих артистів, які перед тим ретельно оминали всього українського, як чорт ладану. Як-от у випадку херсонця Макса Барських, який через місяць після трагічного лютого записав свою першу пісню українською «Буде весна». Бо ж видається, що тільки путін може змусити деяких виконавців перейти на українську.

Комусь ця ситуація взагалі стала приводом «постати з мертвих» зі старими хітами в новомодні українські ряди, як, наприклад, гурту AVIATOR, що швиденько переклав свій старий «шедевр» 2006 року «Возвращайся», випустивши його 2023 року як «Повертайся». І правду кажуть: якби всі зараз узялися переробити свої старі шлягери на новий мовний лад, то хіт-паради в нас би просто зламалися від такої «легалізованої ностальгії». Серед співаків і співачок, які, попри бурхливий історичний процес, таки ще не встигли випасти з медійного небуття, багато прикладів такої адаптації до нових обставин. Наприклад, MONATIK зробив «Мокру» з «Мокрой», а Настя Каменських, що теж раніше працювала винятково з російськомовним контентом, не так давно на виступах почала співати українською свою пісню «Червоне вино». І часто в коментарях під цими новинами повторюється те

саме сакраментально-риторичне: «Це чудово, але чому відразу не писати українською?».

Зірки й зірочки, які до того радісно «співали ротом» російською, кинулися навперейми українізуватися (і хай така творчість здебільшого видається дещо комічною), як і певні медійні особи, що аж пнуться вести токшоу українською (характерний приклад – «Дорослі дівчата» Єфросиніної та Полякової). Це наводить на висновки, що пере-взуватися – то ціла наука, і не всім вона дається. Або ж, як кажуть у народі, наука не йде до бука.

Після лютого 2022 року перед певним сегментом номінально української культури постала нагальна потреба адаптуватися й не творити «мовою окупанта», щоб зможти заробляти на попередньому рівні в нових реаліях і зовсім не розгубити свій імідж, а то й змусити забути про свою попередню любов до російського ринку. Поки що це вдається зі змінним успіхом, а часом і зовсім кепсько. І декому, як тій же Світлані Лободі, скажімо, правда досі очі коле, і вона кидається на дівчину, що наважилася вказати співакці, що в Харкові їй не місце.

Пригадуємо, як 2014 року ця «проблема» тільки зароджувалася, і найрозумніші почали змінюватися ще тоді, а такі, як, наприклад, Ірина Білик, ще 2015 року могли скрушно пожалітися в різних телепрограмах, що жити стало важко, бо не погастролюєш у Криму чи РФ.

Після 2014 року відбувся загально визнаний бум українського книговидання. Нині ж можна обережно сказати про позитивний, хай як дивно це звучить, вплив повномасштабного вторгнення на українську культуру, що обов'язково буде досліджений у найближчому майбутньому. Однак уже зараз простежується певна кон'юнктура, коли деякі явища в нашій культурі можна назвати українськими радше за мовним чинником чи громадянством творців, аніж за чинником таланту. І дедалі важче стає розрізнити, коли це віддана популяризація рідного, а коли – просто намагання заробити на тому, що має колосальний запит у сьогоднішніх споживачів.

Звісно, немає нічого поганого в тому, щоб перекладати свої російськомовні пісні українською. Зрештою, це збільшує частку українськомовного в «білому» шумі нашого суспільства. Такі твори витісняють продукцію, зроблену «мовою сусіда-агресора», займаючи так звану середню полицю середньостатистичного споживача, заповнюючи нішу, у якій раніше царювала винятково й беззастережно російськомовна попса (якщо взяти це слово як метафору чогось надто поширеного та низькоякісного).

Сильна й конкурентна культура – це не так та, в якій є інтелектуальна високочола продукція, як та, в якій масова культура є власною, говорить своїм голосом і не ходить у найми до росіян. Поки що, хай як прикро, казати, наприклад, про популярну українську музику, що має дійсно світовий рівень майстерності, зарано, хоча такого стає дедалі більше. Тож хочеться вірити, що й тут кількість рано чи пізно перейде в якість, а поки що нас має

тішити бодай те, що наші теле- та радіоетери стали «вишнево-солов'їні» формально, тож і зміст теж має поступово поліпшитися, бо ж усе має бути Україна [5].

Прокремлівські медіа поширили тезу, наче українські діти «страждають» від тотальної українізації. У повідомленнях пишуть, що діти в Україні «не хочуть» вивчати українську мову через «тотальну українізацію» суспільства. Тобто автори натякають, що освітяни зумисне змушують школярів вивчати українську мову, а ті пручаються. У публікаціях наводять цифри, нібито наскільки відсотків вивчення української мови зменшилося, та підсумовують: «українців змушують поринати в культуру, але їм це не потрібно». На підтвердження такої тези пропагандисти посилаються на матеріал французької газети *Le Monde*.

Фактчекери *VoxCheck* опрацювали кейс і визначили, що в матеріалі *Le Monde* медійники справді пишуть про погіршення загального рівня знань в українських дітей. Причиною цього вони назвали російську агресію, повномасштабне вторгнення й атаки на цивільну інфраструктуру, зокрема обстріли шкіл. За допомогою зворотного пошуку в *Google* фахівці знайшли матеріал і додатково його проаналізували. У ньому вказано, що 57% вчителів спостерігають погіршення знань учнів з української мови, до 45% – зниження математичних навичок, до 52% – іноземних мов. Дошкільна освіта також має проблеми: близько $\frac{2}{3}$ дітей дошкільного віку не відвідують садочки. У прифронтових зонах ця цифра становить $\frac{3}{4}$. Посилаються в матеріалі на пресреліз ЮНІСЕФ, у якому ці дані наводять.

Проте ні ЮНІСЕФ, ні журналісти французької газети не звинувачували у так званій «тотальній, примусовій та насильницькій українізації». Це просто вигадка пропагандистів, які вирішили зманіпулювати даними та пояснити, нібито діти пручаються вивчати мову, хоча це абсолютно не так. Такі цифри – це результат агресії росії проти України, щоденних обстрілів мирних українських міст, критичної та цивільної інфраструктури. Ідеться про те, що українські діти не заперечують вивчення предметів, не висловлюють повсюдного незадоволення, а росія перешкоджає їхньому якісному навчанню, і доказом цього є дослідження від ЮНІСЕФ.

Приміром, пропагандисти брехали, що вони обстріляли нібито базу дислокації ЗСУ у Ромнах. Насправді це виявилася загальноосвітня школа. І за результатами атаки дронами *Shahed* загинуло чотири людини: директорка школи, заступниця директора, секретарка та бібліотекар. На момент влучання безпілотної у школі перебувало 19 освітян.

«Детектор медіа» системно досліджує російську дезінформацію в українському та російському сегментах соцмереж. За цей час дослідники російської пропаганди визначили, що військовим операціям росії майже завжди передують інформаційні операції. Наприклад, міф про «восьмь лет», який почали поширювати до повномасштабного вторгнення росії в Україну.

Крім цього, за даними *Microsoft* та *Держспецзв'язку*, кібератаки росії на українські

установи часто пов'язані з наступом військових росії. Тобто кремль готує інформаційне та віртуальне тло для своїх операцій, у тому числі й воєнних злочинів. Одним із таких злочинів є депортація й незаконне всиновлення українських дітей у російські родини. До лютого 2022 року в інформаційному просторі майже не фіксували інформації про примусове вивезення дітей з окупованих українських територій до росії. Натомість із перших місяців великої війни ці злочини почали фіксувати в різних містах, які загарбала росія. Тому «Детектор медіа» вирішив дослідити, як російська пропаганда ввела інформаційну підготовку до цього злочину, а також – як інформаційно підтримує та просуває його зараз [2].

«Детектор медіа» проаналізував майже дев'ять тисяч дописів у російському та окупаційному сегментах телеграма, які надали компанії *LetsData* і *Semantrum*. Під російським сегментом маємо на увазі дописи профілів, сторінок, груп та каналів, які розташовані в росії або вказали своїм місцем розташування росію. Під окупаційним сегментом маємо на увазі групи та канали, геолокацією яких визначено як Україну, так і росію, однак їхня аудиторія – тимчасово окуповані українські території.

Отож повномасштабне російське вторгнення активізувало процес українізації. Українська мова поступово починає домінувати в тих регіонах (Південь та Схід України) і сферах (неформальне спілкування, професійна зайнятість, віртуальний простір), де тривалий час не посідала провідних позицій.

Масовий вимушений виїзд українських громадян за кордон істотно поживав інтерес іноземців до вивчення української мови – за кілька місяців після російської агресії вона стала однією з популярних європейських мов. Відчутно підвищився рейтинг української мови на світовому рівні.

Додатковим каталізатором розвитку та зростання престижності української мови є внутрішня міграція. Цій меті також слугує імплементація україноцентричних громадських ініціатив на кшталт тих, які зреалізували низка українських закладів вищої освіти (ЗВО).

Завдяки поєднанню інструментальної й символічної (етноідентифікаційної) функції державна мова є потужним засобом об'єднання людей у спільному національному домі. На відміну від мов меншин, мова державотворчого народу – не тільки ідентифікатор етносу, а й елемент конституційного ладу країни і офіційний маркер її державних кордонів [1].

Одним з найважливіших знарядь забезпечення мовних прав національної спільноти є статус мови. Він може бути офіційним (законодавчо закріпленим), напівофіційним і неофіційним (звичаєвим). Офіційний статус – категорія історично-ситуативна, його мають не всі сучасні мови. Формального офіційного статусу не мають, наприклад, чеська мова в Чехії, англійська в Великобританії і в США, німецька мова в ФРН, грецька в Греції, угорська в Угорщині, італійська в Італії, шведська в Швеції. Особливе значення має статус державної

або офіційної мови є там, де є протиборство мов, у якому статус виступає важливим регулятором [13].

Зокрема, цьогорічне соціологічне опитування дослідницької агенції Info Sapiens підтвердило зміцнення позицій української мови. Зокрема, за його результатами, упродовж року війни частка україномовних збільшилася на 16% – з 46% у лютому 2022 р. до 62% у січні 2023 р. І навпаки – за цей період частка російськомовних українців зменшилася з 26% до 13% [2].

Українська мова набуває популярності також в інтернет-просторі. До прикладу, онлайн-біржа Freelancehunt налаштувала власний сервіс таким чином, що українською відкривається будь-яка пошукова сторінка для користувачів з України. За інформацією ресурсу, частка фрилансерів, яка до війни обирала українську мову, коливалася в межах 11–30%. Після російського вторгнення цей показник виріс до 96% [4].

Статистика, яку ми побачили минулого року і цьогоріч, говорить про те, що переважна більшість громадян України почала спілкуватися українською мовою або продовжує спілкуватися українською мовою і довіряє їй як державній мові. Тому це справді важливі історичні роки. Як уповноважений із захисту державної мови Т. Кремінь продовжує стояти на своєму: утверджуємо, розвиваємо, допомагаємо в опануванні української мови, і, звичайно, втілюємо всі необхідні механізми для покарання порушників [6].

Щодо практичного використання мови: чи стали українці більше говорити українською в побуті та у професійній сфері? Як ви можете це оцінити? Справа в тому, що застосування закону не поширюється на сферу приватного спілкування, а також на релігійне життя. Але за результатами проведених досліджень, ініційованих спільно з Державною службою якості освіти, побачили, що чим краще спілкування вдома між батьками і школярами, тим кращий рівень опанування державною мовою під час освітнього процесу [9].

Також батьки наполягають на тому, що вони зацікавлені у розширенні мережі мовних курсів, які були б доступні в місцях їхнього проживання. Для того щоб вдосконалювати свої навички, краще спілкуватися українською зі своїми дітьми, і таким чином вплинути на мовну ситуацію в багатьох сферах суспільного життя. Йдеться і про освіту, і про сферу обслуговування, адже це одна із найуживаніших і найзатребуваніших сфер.

Також це питання користування інтернет-ресурсами. До Дня української мови 27 жовтня 2023 року разом із Інститутом контент-аналізу оприлюднено результати дотримання мовного законодавства у сфері медіа: в соціальних мережах української мови стало суттєво більше, і вікова категорія тих користувачів, які віддають перевагу українській мові, стала, напевно, наймолодшою. Української мови значно більше в інстаграмі, в твіттері, у фейсбуці, у телеграм-каналах, в інших популярних мережах. Тому можна з упевненістю сказати, що українська мова стала панівною, але це не означає, що битву за українську мову в Україні вже виграно.

Висновок. Таким чином, повномасштабне вторгнення росії в Україну підштовхнуло мільйони українців до переосмислення свого культурного коріння та своєї національної ідентичності. Сьогодні інформаційний простір завойовує українська мова. Саме мова є головною рушійною силою змін національної свідомості, інструментом, який об'єднує, консолідує суспільство та допомагає Україні стати сильнішою. Треба залучати ширші маси, завойовувати повагу до нашої культури, до прогресивної української культури. Головною проблемою залишається поширення і донесення культури української, абсолютно повноцінної культури, до найширших кіл народу. Від цього залежить майбутнє нашої незалежної України.

Варто зазначити, що у кризових ситуаціях, одним з проявів яких є війна, посилюється роль мови як чинника національної консолідації, мірила розмежування на «свій-чужий». Саме інтегративно-означувальна функція української мови вийшла на передній план у 2022 р. Водночас російська мова, залишаючись для певної частини українців засобом комунікації, фактично перестала бути для них маркером національної належності. Повномасштабний наступ росії вплинув на масову свідомість громадян України та сприяв утвердженню української мови як державної.

Список літератури

1. Ажнюк Б. М. Право на мову: європейський соціолінгвістичний контекст і Україна. Українська мова і європейський лінгвокультурний контекст (Збірник наукових праць). Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2019. 360 с. С. 68–93.
2. Гордійчук Д. П'ять головних прогнозів для світу і один – для Росії: головне зі звіту МВФ про наслідки війни // Економічна правда. 20 квітня 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/04/20/686009>
3. Єрмоленко С. Я. Мова і українознавчий світогляд: Монографія. Київ: НДІУ, 2007. 444 с.
4. Загороднюк А. Історичний злам в Рамштайні. Як Захід повірив у перемогу України у війні з Росією // Українська правда. 27 квітня 2022. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2022/04/27/7342462>
5. Клімкін П. Війна з Росією: п'ять важливих висновків після Рамштайна // ZN,UA. 3 травня 2022. URL: <https://zn.ua/ukr/international/vijna-z-rosijejpjat-vazhliivikh-visnovkiv-pislja-ramshtajna.html>
6. Кремінь Т. Лінгвоцид на окупованих територіях може зупинити тільки перемога України. URL: https://lb.ua/blog/taras_kremmin/520408_lingvotsid_ok_upovanih_teritoriyah.html
7. Кремінь Т. Російськомовні відкидають «мову ворога», вивчаючи українську. URL: https://lb.ua/blog/taras_kremmin/519604_rosiyskomovni_vidkidayut_movu.html
8. Лизанчук В. Українська мова – одухотворення нашого життєдайного середовища. Голос України. URL: <https://www.golos.com.ua/article/361045>

9. Масенко Л. Наступ на українську мову: Україна проти Малоросії. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/30686971.html>

10. Масенко Л. Т. Мова радянського тоталітаризму. Київ: ТОВ «Видавництво „КЛІО“», 2017. 240 с.

11. Мартинов А. Північноатлантичний альянс // Енциклопедія історії України. URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=eiu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=TRN=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Pivnichno_Atlantychnyj

12. Матвійчук О. Мовні війни: як допомогти українській перемогти у наших громадах. URL: <https://blog.liga.net/user/olmatviichuk/article/44620>

13. Міністр оборони України Резніков Олексій / Генеральний штаб ЗСУ // Facebook. 27 квітня 2022. URL:

<https://m.facebook.com/GeneralStaff.ua/posts/304076641905421> 29

14. Чередниченко О. І. Захист офіційної мови в національній державі // Мовознавство. 2013. № 5. С. 32–34.

15. Шевельов Ю. В. Конфлікт мов та ідентичностей у пострадянській Україні. Київ: ТОВ «Видавництво „КЛІО“», 2020. 176 с.

16. Шевельов Ю. В. Мовна історія України в дослідженнях австрійського славіста // Дивослово. 2009. № 12. С. 57–59.